

św. Augustyna Kościół to matka, która swe dzieci rodzi przez chrzest, karmi Eucharystią, a grzesznikom przebacza w szczerzej pokucie. Dla niego Kościół to także nauczycielka - jedynie godna zaufania. To on mawiał, że nie wierzyłby Pismu św., gdyby nie poręczał za nie Kościół katolicki.

Czego więc mogę się uczyć od tego kapłana i biskupa duchowni naszych czasów? Każdy oczywiście powinien pragnąć i szukać takiej nauki, jaka jest mu najbardziej potrzebna. Ale pewne sprawy pozostaną, jak się wydaje, wiecznie aktualne i niezmiennie. Dzisiejszy ksiądz czy biskup może się uczyć od św. Augustyna dobrego przygotowania do pełnienia swej misji wśród ludzi. Najpierw więc potrzeba serca, pełnego człowieczeństwa, bo na tym się buduje solidny gmach kapłaństwa. Niezbędne jest też dobre przygotowanie intelektualne i postawa uczciwości, zarówno wobec Boga, który wszystko wie, jak i wobec ludzi, którzy bardzo czekają na to, co szlachetne i przejrzyste. Św. Augustyn uczy też rzetelnej pracy. Z jego życia i działalności przebija szacunek dla struktur kościelnych i ładu w Kościele i świecie. Można by jeszcze wskazać na wiele innych nauk. Zawsze wypadnie jednak zakończyć stwierdzeniem, że wspomniany dzisiaj Doktor Łaski jest pięknym przykładem skutecznego dążenia do osobistej świętości i coraz pełniejszego zjednoczenia z Chrystusem.

+ Jan Śrutwa bp - Lublin

3. ŚWIĘTY AUGUSTYN W 1600 ROCZNICĘ CHRZTU

W dniach 24 i 25 kwietnia 1987 r. odbyło się na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim patrystyczne sympozjum naukowe zorganizowane przez Międzywydziałowy Zakład Badań nad Antykiem Chrześcijańskim z okazji 1600 rocznicy chrztu św. Augustyna.

Uczestników sympozjum, zebranych w Czytelni Profesorskiej Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, powitała prof. dr hab. Barbara Filarska, wyrażając radość z przybycia wybitnych znawców literatury patrystycznej oraz osób zainteresowanych wczesnochrześcijańską teologią. Dała wyraz przekonaniu że podejmowanie studiów nad dziełami teologów starożytnych jest przejawem aktywnego uczestnictwa w życiu Kościoła. Otwarcia sympozjum dokonał Rektor KUL ks. bp prof. Piotr Hempter

który zwrócił uwagę na znaczenie i aktualność dzieł św. Augustyna: były one w ciągu wieków i są nadal inspiracją dla zdrowej myśli teologicznej.

Wprowadzenia do tematyki obrad dokonał zastępca Kierownika Zakładu ks. dr Stanisław Longosz. We wstępnej części swego wystąpienia zazaczył, że przypadająca na wiek XX 1600 rocznica chrztu św. Augustyna obchodzona jest w świecie bardziej uroczystie niż w poprzednim stuleciu. Wówczas to odbyło się tylko triduum w kościele św. Augustyna w Rzymie, w czasie którego ogłoszono podczas nabożeństw kilka okolicznościowych kazań. Obecnie zaś - mówił dalej ks. Longosz - oprócz nabożeństw odbyło się z tej okazji szereg naukowych sympozjów, min. w Paryżu, w Mediolanie, a szczególnie w Instytucie Patrystycznym w Rzymie, gdzie zebrało się ok. 300 naukowców reprezentujących ponad 100 uniwersytetów świata. Dla podkreślenia roli, jaką odgrywa teologia św. Augustyna w Kościele, papież Jan Paweł II nie tylko wydał specjalny list apostolski "Augustinum Hipponensem" ale przybył osobiście na miejsce obrad. W zakończeniu swego wystąpienia ks. S. Longosz podał ramowy program sympozjum. Poruszane zagadnienia zostały zgrupowane wokół 4 wiodących tematów: nawrócenie i chrzest św. Augustyna, św. Augustyn jako filozof, św. Augustyn jako teolog, recepcja św. Augustyna w Polsce.

Każde posiedzenie było rozpoczynane i kończone modlitwą zaczerpniętą z dzieł św. Augustyna, odmawianą przez przewodniczących poszczególnych sesji. Ze względu na to, że pełny tekst wszystkich referatów i komunikatów zostanie opublikowany w następnym /13/ zeszycie "Vox Patrum" w niniejszym sprawozdaniu ograniczymy się tylko do podania ich autorów i tytułów.

Pierwszej sesji przewodniczył prezes Sekcji Patrystycznej ks. dr Bogdan Cześz /Poznań/. Najpierw pod nieobecność prelegenta odczytano referat ks. doc. dra hab. Wacława Eborowicza /Pelplin/ pt. "Proces nawracania się św. Augustyna". Następnie ks. dr Augustyn Eckmann /KUL/ wygłosił prelekcje na temat: "Liturgia i teologia chrztu św. Augustyna w Mediolanie". Wreszcie prof. dr hab. Barbara Filarska w ciekawym komunikacie "Baptysterium w Mediolanie" ilustrowanym przeźroczaami omówiła miejsce, w którym św. Augustyn przyjął chrzest. W dyskusji na temat powyższych prelekcji udział wzięli: dr T. Górski, ks. doc. dr hab. F. Drączkowski, ks. mgr Z. Ćwik, ks. dr B. Cześz, ks. prof. dr hab. J. Ignatowicz, prof. dr hab.

B. Filarska, ks. dr A. Eckmann.

Drugiej, popołudniowej sesji, która miała ukazać św. Augustyna jako filozofa, przewodniczył ks. prof. dr hab. J. Ignatowicz z uniwersytetu w Huston /USA/. Jako pierwszy wystąpił ks. prof. dr hab. Marian Kurdziałek /KUL/ wygłaszając prelekcję na temat: "Św. Augustyn jako przedstawiciel filozofii chrześcijańskiej". Następnie ks. prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk /KUL/ wygłosił referat pt. "Społeczność naturalna i nadnaturalna w ujęciu św. Augustyna", po czym odbyła się krótka dyskusja nad poruszonymi zagadnieniami.

Po przerwie, w czasie której była możliwość wymiany poglądów w małych grupach przy kawie, przystąpiono do realizacji dalszej części programu. Najpierw zgromadzeni mogli wysłuchać referatu ks. dra J. Gliścińskiego /Warszawa/ pt. "Wpływ Eucharystii na wewnętrzny wzrost człowieka w nauczaniu św. Augustyna". Potem dr T. Gołgowski /Warszawa/ przy użyciu przeźroczy, przedstawił interesujący komunikat na temat: "Hippona dziś", a wreszcie mgr Ewa Tatar-Próchniak /KUL/ analogiczny komunikat "Najstarsza ikonografia św. Augustyna".

Centralnym punktem obradującego sympozjum patrystycznego była zorganizowana na starożytny sposób ambrozjański liturgia eucharystyczna odprawiana w godzinach wieczornych w kościele akademickim. Koncelebrze przewodniczył ks. bp doc. dr hab. Jan Śrutwa, homilię zaś na temat sposobu udzielania chrztu w czasach św. Augustyna oraz znaczenia tego sakramentu wygłosił ks. doc. dr hab. F. Drączkowski. Księża koncelebransi w liczbie 36 otrzymali pełny tekst mszy św. według wspomnianego rytu. Opracował go ks. Longosz, który biorąc udział w koncelebrze komentował ją i czuwał nad właściwym jej przebiegiem. Wierni wypełniający kościół po brzegi mieli okazję nie tylko wysłuchania starożytnych tekstów i śpiewów, ale również przyjęcia na sposób ambrozjański komunii św. pod dwoma postaciami. W późnych godzinach wieczornych odbyło się jeszcze spotkanie tłumaczy pism św. Augustyna.

Drugi dzień obrad poświęcony był teologii św. Augustyna oraz jej recepcji w Polsce. Sesji przewodniczył ks. doc. dr hab. F. Drączkowski /KUL/. Jako pierwszy wystąpił zaproszony profesor rzymskiego Instytutu Patrystycznego ks. Nello Cipriani z prelekcją pt. "A proposito dell' accusa di manicheismo a S. Agostino". Referent przemawiał w języku włoskim, słuchacze zaś otrzymali przygotowany wcześniej polski tekst wystąpienia. Tuż po nim z bardzo ciekawym referatem wystąpił kierownik Katedry Historii Kościoła w Starożytności Chrześc. ks. bp doc.

dr hab. Jan Śrutwa mówiący na temat: "Kontakty św. Augustyna z pa-
pieskim Rzymem". Nie mniej interesująca była prelekcja ks. prof. dra
hab. Waleriana Słomki /KUL/ pt. "Św. Augustyn jako mistrz kontempla-
cji".

Poruszone wyżej zagadnienia uzupełniono również ciekawymi ko-
munikatami: ks. doc. dr hab. Wojciech Kania /Tarnów/ "Św. Augustyn
w ocenie ks. Jana Czujka"; ks. doc. dr hab. Henryk Wójtowicz /KUL/
"Eucharystia w nauce św. Augustyna"; o. prof. dr hab. Stanisław Napiór-
kowski OFMConv /KUL/ "Recepcja św. Augustyna w mariologii Soboru Waty-
kańskiego II"; ks. dr Janusz Dyl /KUL/ "Prace dyplomowe o św. Augu-
styne pisane na KUL-u".

Warto tu też wspomnieć zorganizowaną w Bibliotece Uniwersy-
teckiej KUL okolicznościową wystawę książki augustyńskiej, ukazu-
jącą wszystkie polskie przekłady "Wyznań" i "Państwa Bożego", polskie
żywoty św. Augustyna i najstarsze biblioteczne kodeksy augustyńskie.

Na zakończenie obrad doc. dr hab. M. Kaczmarkowski poinformo-
wał wszystkich o wynikach spotkania tłumaczy pism św. Augustyna.
Oświadczył, że spotkanie to miało trzy zasadnicze cele: autoprezen-
cja osób tłumaczących pisma św. Augustyna; wymiana osobistych doświad-
czeń; wspólne zastanowienie się nad celowością zorganizowania sympo-
zjum translatorskiego.

Każdy z wymienionych celów został, zdaniem referenta, w pełni
osiągnięty: osoby tłumaczące dzieła św. Augustyna miały możliwość
bliższego zapoznania się z sobą, przedyskutowano szereg kwestii do-
tyczących sposobu przekładania na język polski skomplikowanych wyra-
żeń św. Augustyna i pozytywnie oceniono propozycję urządzenia sym-
pozjum translatorskiego. Ustalono, że powinno się ono odbyć w prze-
ciągu dwóch najbliższych lat. Pojawiła się myśl, aby miejscem takie-
go sympozjum była Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie z racji
zbliżającego się, szczególnego rodzaju jubileuszu: ukazania się 50-
tego tomu PSP. Zorganizowane tam z tej racji sympozjum translatorskie
byłoby wyrazem uznania dla pracy Zespołu Redakcyjnego w składzie:
ks. doc. dr hab. Emil Stanuła, ks. doc. dr hab. Wincenty Myszor,
dr Stanisław Kalinkowski, ks. dr Kazimierz Obyrcycki.

Podsumowania i zamknięcia całego sympozjum dokonał ks. dr
Stanisław Longosz. Wszystkim obecnym podziękował za przybycie i stwo-
rzenie miłej atmosfery, prelegentom zaś za włożony wysiłek. Wyraził
przekonanie, że z prac i myśli polskich patrologów, przybyłych na

spotkanie ze wszystkich liczących się ośrodków naukowych w kraju korzystają szerokie kręgi społeczne, czego wyrazem może być tak liczny udział w sympozjum /ok. 90 osób/. Obrady zakończono słowami modlitwy z "Wyznań" św. Augustyna.

Po oficjalnym zakończeniu sympozjum, podczas wspólnego obiadu w stołówce uniwersyteckiej, głos zabrał ks. doc. dr hab. Edward Staniek /Kraków/. Nawiązując do wyrazów uznania, jakie pod adresem organizatorów spotkania wyraził już w sali obrad ks. bp doc dr hab. Jan Śrutwa, skierował w imieniu wszystkich zebranych słowa podziękowania i wdzięczności do ks. dra Stanisława Longosza za trud zorganizowania tak rozległego sympozjum oraz za czuwanie nad sprawnym jego przebiegiem.

Po obiedzie kilkanaście osób spośród uczestników sympozjum udało się z kwiatami i modlitwą do grobu śp. prof. L. Małunowiczówny, założyciela i wieloletniego kierownika Międzywydziałowego Zakładu Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL.

Ks. Józef Grzywaczewski - Siedlce

4. CHRZEŚCIJAŃSTWO A JUDAIZM. SPUŚCIZNA I ZALEŻNOŚCI

W dniach 7 - 9 maja 1987 r. odbyły się w Rzymie w Instytucie Patrystycznym "Augustinianum" tradycyjne, XVI już z kolei, Dni Augustiańskie poświęcone tematowi: "Chrześcijaństwo a judaizm. Spuścizna i zależności" /Cristianesimo e Giudaismo. Eredità e Confronti/. Głównym ich celem było przede wszystkim prześledzenie zależności chrześcijaństwa od religii i kultury żydowskiej, aby w ten sposób lepiej móc poznać inne powiązania owych dwóch wielkich kultur i religii: liturgiczne, teologiczne, czy instytucjonalne. Nie chodziło więc, jak widzimy, o badanie postawy pierwotnego chrześcijaństwa wobec judaizmu, czy też analizowanie wzajemnych polemik, ale o ukazanie tych wszystkich elementów, które w pierwszych wiekach przeszły z judaizmu do dziedzictwa Kościoła i jako takie istnieją w nim do dziś. Z drugiej strony starano się zweryfikować konfrontację między "religią-matką" a jej "potomstwem". Badania w tej dziedzinie, jak stwierdzono, mogą iść w dwóch kierunkach: akcentującym dziedzictwo, czy też podkreślającym "novitas christiana". Idąc za pierwszym kie-